

"Je kunt er niet meer onderuit"

De balans van twee jaar gewasbescherming

Greenkeepers in Nederland beschikken sinds twee jaar over een fungicide die zij als preventief werkend middel tegen fusarium patch (Microdochium nivale) kunnen toepassen: Heritage. Hoewel het een kostbaar middel is en het commerciële succes erom zal hangen, is de performance uitstekend. En dat opent wellicht weer poorten naar nieuwe toelatingen voor fungicides, getuige de interesse van diverse gewasbeschermingsmiddelenproducenten.

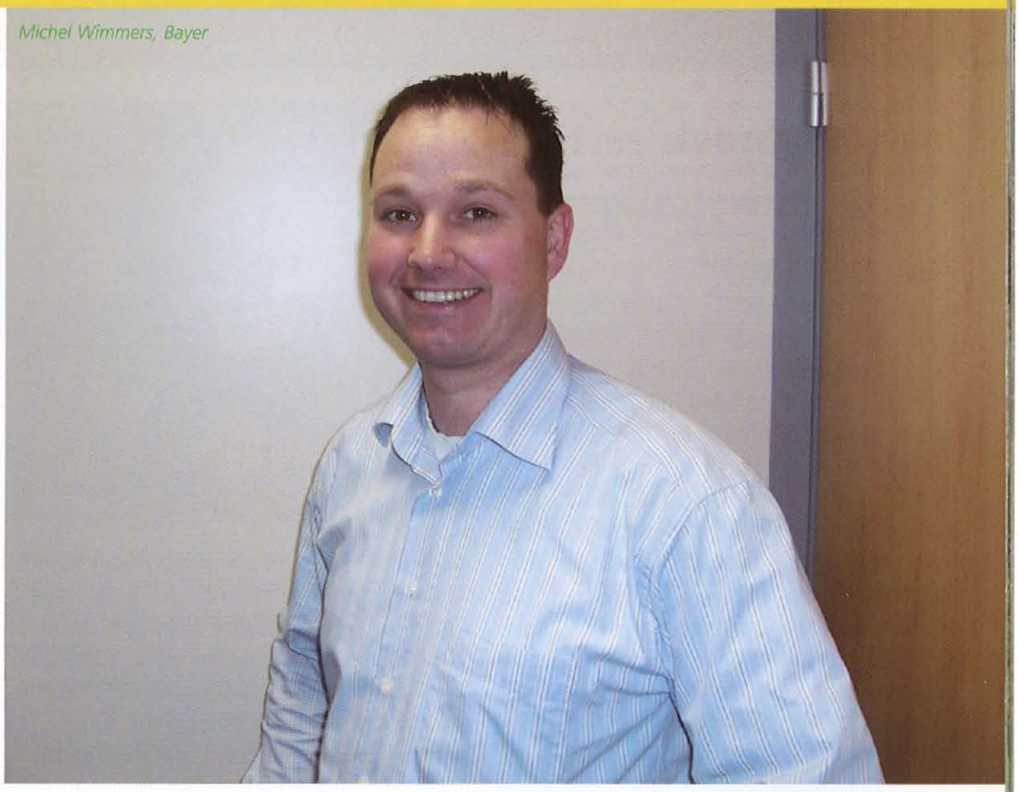
Auteur: Niels Wiertz

In landen als Engeland, Frankrijk en de Verenigde Staten zijn gewasbeschermingsmiddelen reeds een belangrijk onderdeel van de dagelijkse golfbaanonderhoudswerkzaamheden. In Nederland heeft enkel het middel Heritage, dat verkocht wordt door Scotts, twee jaar geleden een toelating als middel tegen fusarium verkregen. Scotts, die ook in ons land gestaag tot een totaalpakket aan gewasbeschermingsmiddelen wil komen, maakt met gemengde gevoelen de balans op van de afgelopen twee jaar. Roger Leurs, Sales Manager Benelux Turf and Amenity van Scotts: "Heritage heeft de afgelopen twee jaar een goede performance neergezet, maar het zal er om hangen of het commercieel ook een succes is. In tegenstelling tot meststoffen, die het jaar rond en ongeacht het weer nodig zijn, zijn gewasbeschermingsmiddelen veel meer afhankelijk van (on)gunstige omstandigheden mede veroorzaakt door het weer. Gewasbeschermingsfabrikanten hebben hier volop mee te maken. Als we kijken naar het afgelopen jaar is het in Nederland lang heel koud geweest; dan heb je bijvoorbeeld nauwelijks onkruidgroei. Daarna werd het loeiheet, waardoor de insectendruk weer minder was. In augustus was het regenachtig en in september weer warm. Dan heb je dus een heel wisselvallig, raar jaar. Terugkijkend op de afgelopen twee jaar kunnen we stellen dat Heritage een plaats heeft gekregen in de golfwereld. Op basis van de positieve reacties die we hebben ontvangen van de gebruikers, kunnen we stellen dat het product

voldoet aan de verwachtingen en zijn prijs waard is. Na de introductie van Heritage hadden golfaccommodaties nog niet echt een budget voor gewasbeschermingsmiddelen voorhanden. Fusarium is niet onoverkomelijk meer nu er een middel aanwezig is op de markt om die ziekte te bestrijden. Als je je aan de spelregels (juiste toepassing) houdt, is Heritage een zeer geschikt middel. Het heeft een preventieve werking en je kunt het middel het beste vergelijken met een griepprik. Die laat je ook tijdig – vooraf – zetten om beschermd te zijn. Fusarium doet zich voor als het kouder en vochtiger wordt, dus dan moet je zorgen dat je het voor die tijd op de baan hebt gespoten. Heritage is immers een systemisch en dus langwerkend werkend middel en moet door de plant worden opgenomen in een periode voorafgaand (preventief) aan een eventuele aantasting. De juiste periode van toepassing is dus zeer belangrijk."

Enige aanbieder

De opmerking dat Heritage niet echt goedkoop is, verklaart Leurs door het feit dat er forse investeringen (efficiency, toxiciteit, etc) noodzakelijk zijn voor Scotts om een toelating te kunnen krijgen. Deze investeringen moeten op een relatief klein oppervlakte worden terugverdiend. Leurs: "Een simpele vergelijking. In Amerika heb je 25.000 golfbanen, in Engeland 2.500, in Japan 2.300 en in Nederland 180. Voor ieder land geldt een aparte toelatingsprocedure. Het spreekt voor zich dat de toelatingskosten in bijvoorbeeld Engeland relatief goedkoper zijn dan in ons eigen kikkerlandje. Dat maakt dus al een aanzienlijk verschil. Voordat we Heritage geïntroduceerd hebben, hebben we bekeken hoe groot de markt was en welke potentie het middel zou hebben. Volgens ons was die potentie wel aanwezig, maar je moet niet vergeten dat er in Nederland slechts 180 golfbanen zijn. Dan moet je jezelf dus goed afvragen hoe je jouw investering bij een Nederlandse toelating kunt terugverdienen. Scotts heeft die gok samen met Syngenta genomen en de toelating doorgevoerd, waardoor het op dit moment de enige fabrikant is met een toelating op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen in Nederland. Commercieel is dat natuurlijk een leuke positie, maar ook Scotts is erbij gebaat voldoende te kunnen afwisselen in het kader van resistentie, als de gebruikers een ruimere (legale) keuze aan gewasbeschermingsmiddelen voorhanden hebben. Scotts is op dit moment dan ook volop bezig het aanbod op de Nederlandse markt voor wat betreft gewasbeschermingsmiddelen in de nabije toekomst uit te breiden." Daconil is een mogelijk middel voor de bestrijding van veertien schimmelziektes, waaronder dollar spot. Syngenta, het concern waarvoor Scotts als licentiehouder van Heritage optreedt, past Daconil in andere landen reeds toe op golfbanen. Maar op basis van de huidige CTB-richtlijnen zal Daconil nog niet in Nederland toegepast kunnen worden.

Michel Wimmers, Bayer

Biologische schimmelmiddelen

Peter Bartels van Groenselekt uit Horst verwacht in de komende drie jaar een aantal nieuwe fungiciden beschikbaar te hebben. Welke werkzame stoffen dit zijn, wil Bartels vooralsnog niet kwijt. Bartels: "Er zijn in de industrie zoveel goede en betrouwbare middelen voorhanden, dat het hoog tijd wordt dat deze middelen ook voor golf beschikbaar komen. Met het goede werk van onder anderen Marcel Goedemans van de NGF zie ik dat op termijn ook gebeuren." Formeel is het natuurlijk geen fungicide, maar het middel Pireco van het gelijknamige bedrijf Pireco claimt een hogere weerstand van de plant tegen dollar spot, onder meer door een hoge concentratie kiezelzuur. Door de aanwezigheid van kiezelzuur krijgt de grasplant een harder blad, waardoor de sporen van dollar spot nauwelijks zouden kiemen en de schadedrempel omlaag gaat. Pireco is daarmee geen curatief middel, maar een middel dat zorgt dat dollar spot geen vat krijgt op de plant. In hoeverre de claims van Pireco worden ondersteund door onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek is niet bekend. In het verleden zijn herhaaldelijk biologische schimmelmiddelen op de markt gebracht, zoals Eureka. Aanvankelijk leek dit middel breed te worden gebruikt door de golfmarkt, die bij gebrek aan middelen zijn geloof in alles en iedereen wilde stellen. Inmiddels lijkt het doek voor Eureka grotendeels gevallen. Overigens is ook Eureka geen fungicide, het middel wordt gepositioneerd als een plantverbeteraar.

Chipco Green, Scorpio en Linx

Wie ook nog druk bezig is met de introductie van fungicides, is Bayer. Michel Wimmers, werkzaam bij Bayer Environmental Science, bestudeert op dit moment het productenportfolio en maakt daarbij een inschatting welke middelen voor de Nederlandse markt haalbaar zijn. Wimmers: "Voor golfbanen gaan wij uit van onze succesproducten in omringende landen. We bepalen daarbij of de dossiers die voor deze middelen zijn samengesteld voldoende onderbouwd zijn voor de Nederlandse toelatingsautoriteit, het CTB." Bayer heeft zijn zinnen gezet op een snelle toelating van de middelen Chipco Green, Scorpio en Linx. De werkzame stof in de contactfungicide Chipco Green is Iprodione.

Commentaar: spuiten met twee maten

Het uitblijven van meer gewasbeschermingsmiddelen in Nederland kan enerzijds verklaard worden door het lange traject dat producenten bij het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen moeten doorlopen. Anderzijds is er de aanwezigheid van illegale middelen, die in andere landen of in andere sectoren wel worden toegestaan. In de praktijk wil het wel eens voorkomen dat golfaccommodaties toegestane middelen in het chemicaliënkastje hebben staan, maar toch met andere middelen hun holes bewerken. Greenkeepers zullen dit natuurlijk nooit officieel toegeven, maar dat het gebeurt is zeker, getuige de geluiden die de redactie van Greenkeeper herhaaldelijk *uit het wereldje* ter oren komen. Met betrekking tot het verkrijgen van een toelating is niet alleen het lange toelatingstraject vreemd. Het is voor buitenstaanders ook opmerkelijk dat de wet- en regelgeving met betrekking tot golf weer heel anders is dan glas- en landtuinbouw. Greenkeepers komen vaak met het voorbeeld van de aardbeien op de proppen. Een middel als Rovral mag je wel spuiten op aardbeien, die nota bene gegeten worden, maar niet op golfbanen. Dat wordt dan weer als een andere teelt beschouwd en dan is het CTB negatief op basis van afwegingen naar aanleiding van de effecten op het grasplantje, de waterwinsituatie, wormen en de golfer. Wat dat betreft, lijkt het wel alsof Nederland altijd het braafste jongetje van de klas wil zijn met betrekking tot milieunormen. Dat heeft zo zijn voordelen, want in een land met 16 miljoen mensen en een klein oppervlakte is de infectiedruk hoog. Maar we weten ook dat we met z'n allen zo zuinig mogelijk met het milieu willen omgaan. Wanneer we constateren dat omliggende landen wel middelen toestaan, kunnen we de hoop blijven koesteren dat een overkoepelende Europese regeling in de toekomst uitkomst kan bieden. De mogelijkheid in één keer een licentie voor alle aangesloten landen te krijgen in plaats van zowel op Europees als nationaal niveau twee aparte aanvragen in te dienen, zou het proces wellicht versnellen.

Het middel heeft – net als Scorpio – een toelating in het Verenigd Koninkrijk, waar het gebruikt wordt op golfbanen tegen fusarium, rooddraad en dollar spot. Scorpio is een mesosystemische fungicide gebaseerd op de werkzame stof trifloxystrobine. Het middel wordt onder meer gebruikt tegen roodraad, fusarium en take all patch. Linx is een systemische fungicide met de werkzame stof tebuconazol. Het middel is toegelaten in Denemarken, waar het onder meer gebruikt wordt tegen fusarium, rooddraad en dollar spot. Voor al deze middelen is dus al een dossier samengesteld, wat geleid heeft tot een nationale toelating. De vraag is daarbij of deze dossiers – die enkele jaren oud zijn – voldoen voor de Nederlandse toelating. Voor aanvragen van gewasbeschermingsmiddelen hanteert het CTB vaste procedures (12 weken voor de beoordeling op volledigheid en 34 weken voor de beoordeling van het dossier). In de praktijk moeten er meestal aanvullende vragen beantwoorden worden, die de totale periode van beoordeling verlengen. Het dossier van Scorpio ligt inmiddels op de mat bij het CTB. Wimmers heeft de stille hoop dat hij begin volgend jaar de dossiers van Chipco Green en Linx daaraan kan toevoegen. Beloftes geeft hij niet, maar hij hoopt wel dat hij eind volgend jaar twee van de drie middelen werkelijk heeft toegelaten tot de Nederlandse markt. De uiteindelijke ambitie voor Bayer is het samenstellen van een strategisch programma van middelen waarbij de greenkeeper al naar gelang het moment van het jaar kan kiezen voor een systemisch middel of een contactfungicide. Contactfungiciden werken vooral in de winter, wanneer de plant in rust is. In de zomer voldoet een systemisch middel. Bovendien wordt door afwisseling van fungiciden uit verschillende chemische groepen resistentie voorkomen.

Roger Leurs, Scotts